

VYTRVALOSTNÍ A SILOVÝ TRÉNINK

J. Martinková

**ortopedie, rehabilitace,
poradna pro sportovce**

dr.mart@chironaxinvest.cz

HISTORIE

- sport již ve starověku – sloužil k výcviku bojovníků
- 15. stol. Itálie – první zmínky o sportu pro radost a zábavu
- technická revoluce – změna způsobu života, **narůstající nedostatek přirozeného pohybu**
- Anglie 19.stol. – základy dnes nejoblíbenějších sportů (fotbal, tenis, rugby)

SPORT DNES

- ekonomicky vyspělé země
  - převážně **mizerná fyzická zdatnost populace**
- rekreační sport = **důležitá kompenzace nedostatku přirozeného pohybu**
- výkonnostní a vrcholový sport – ekonomicko-sociální faktor

FITNESS, WELNESS

- 60. léta - rozvoj **fitness -životního stylu**, tj. zejména jogging, kondiční posilování, racionální výživa
- zdravotní problémy některých rekreačních sportovců z přetrénování
- **WELNESS** - 80. léta = program moderního životního stylu
- cíl = dosažení optimálního zdraví pomocí všestranných aktivit (sport, regenerace, rehabilitace, péče o duševní zdraví)

WELNESS

80. léta komplexní
péče o tělo –
přiměřený pohyb,
odpočinek, relaxace

SELFNESS

- selfness –
sebepoznání, změna
sebe sama
- zdravě jíst,
sportovat, work –
life – balance
- individuálně řídit
všechny aktivity
- role os. trenéra

Tizian - Venuše, 16. stol.

Praxiteles Afrodita,
4.stol. př. kr.

TŘI GRÁCIE

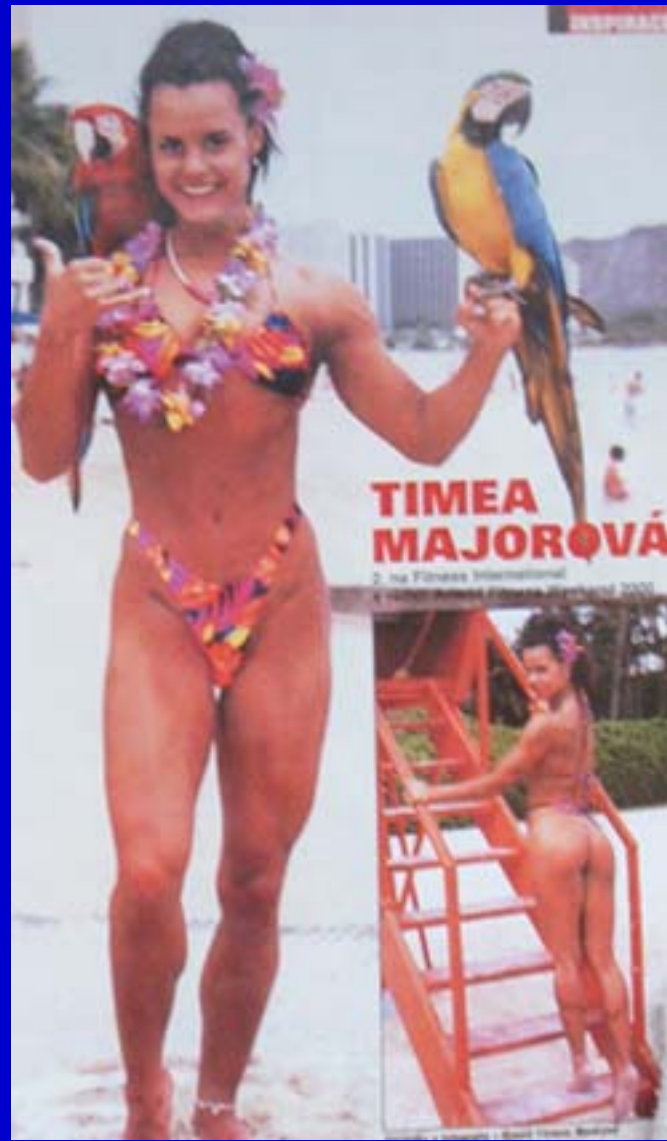
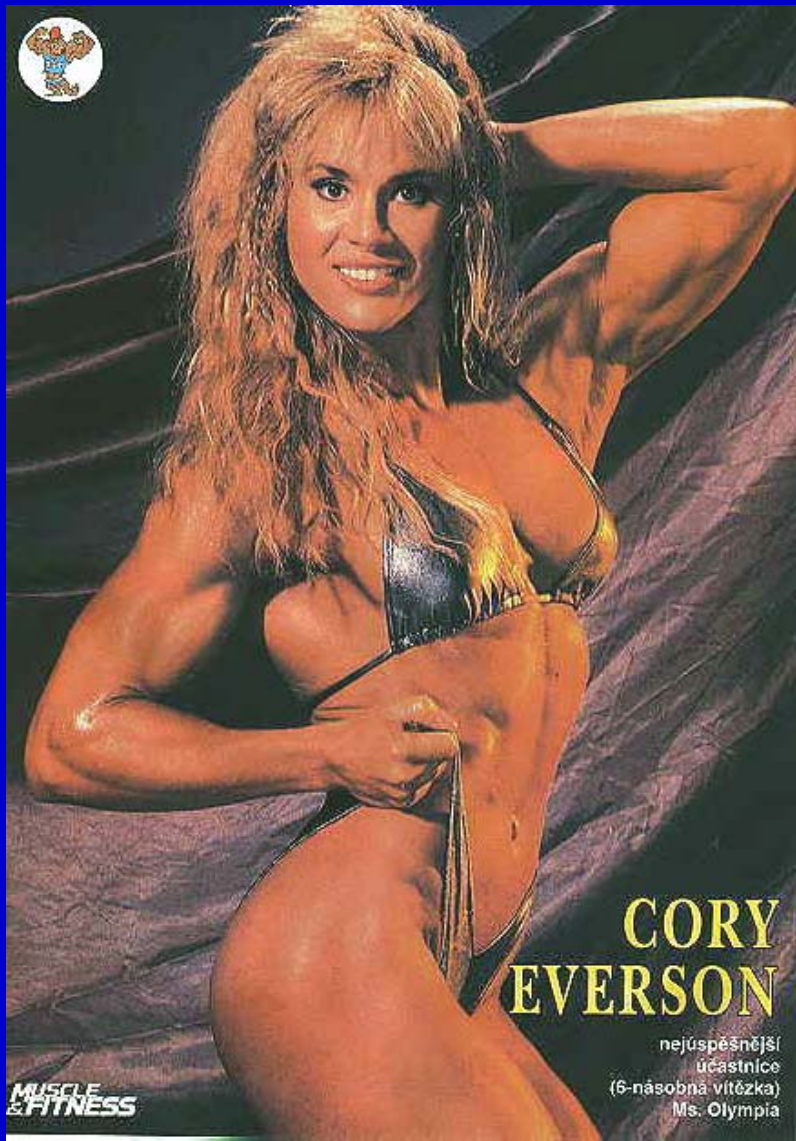
Rubens 1639

Maillol 1943

Módní průmysl

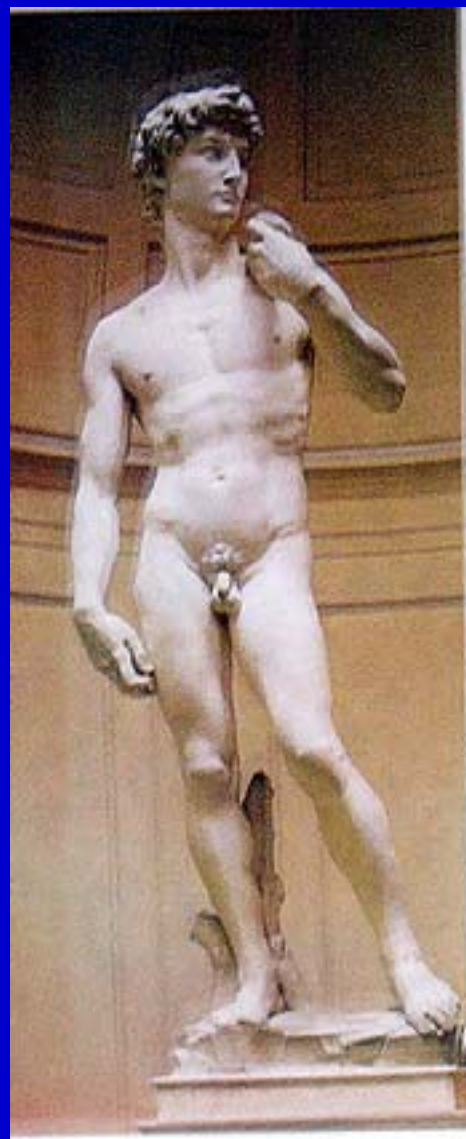

JAK SE VÁM LÍBÍ?

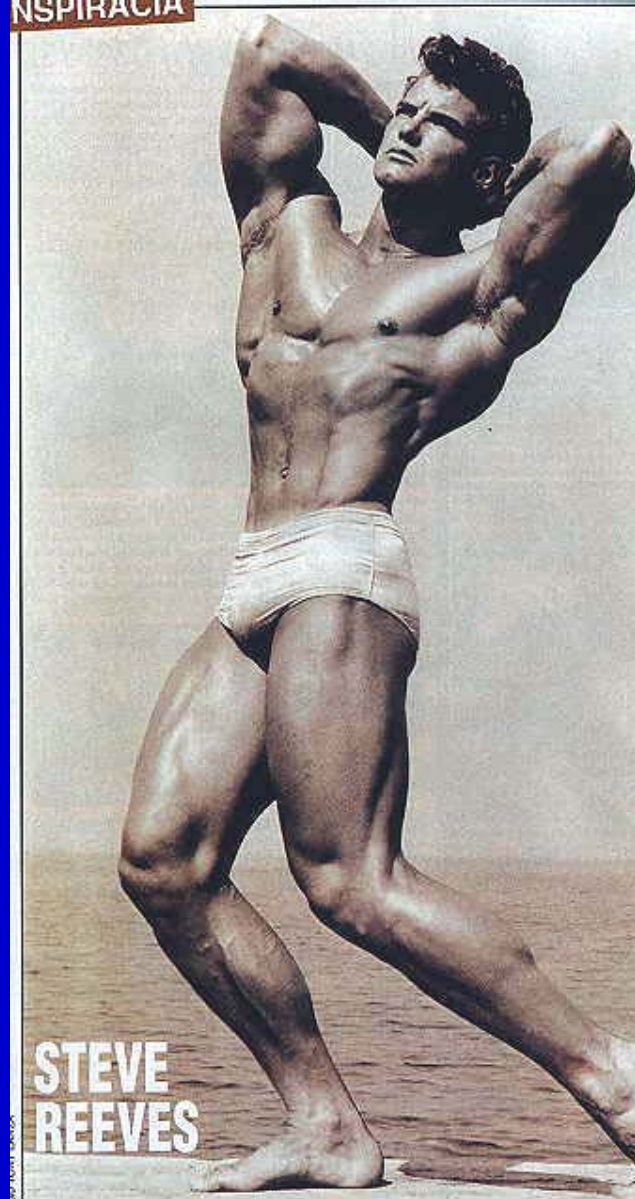

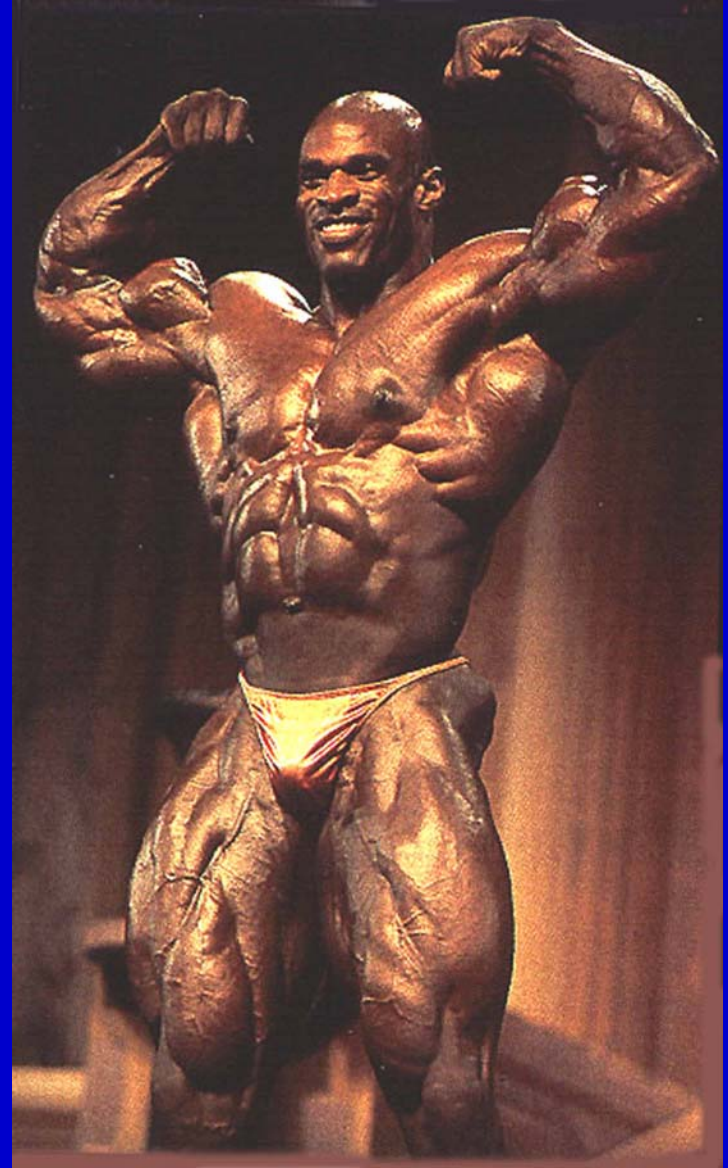
4. stol. př. kr.

1501

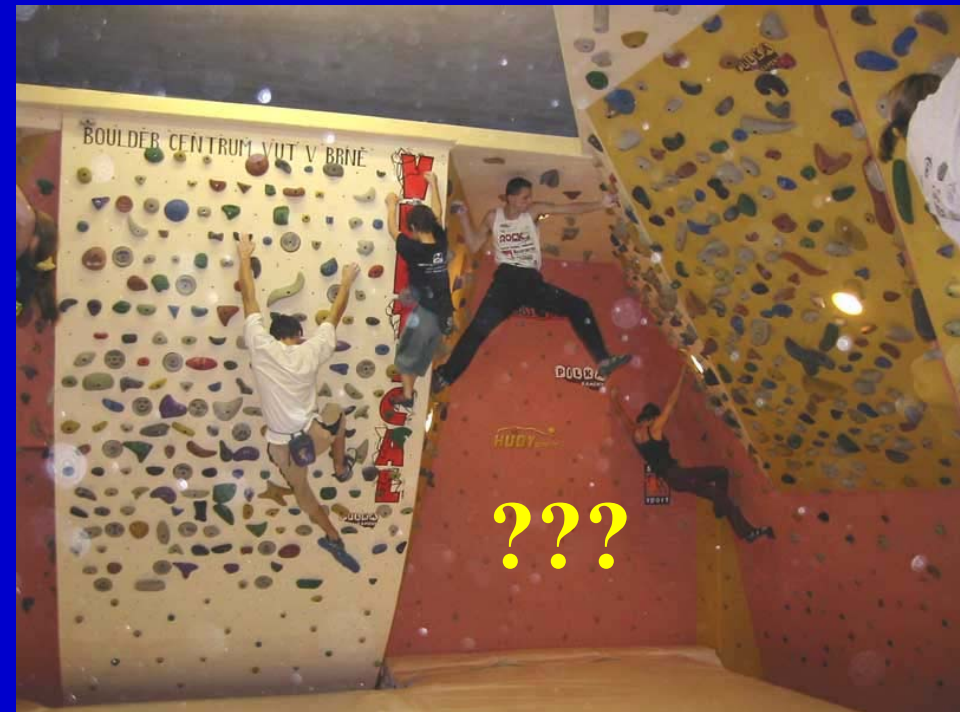
1956

1998 ??? !!!

CESTA K DOBRÉ KONDICI A CELKOVÉ POHODĚ

- zdravotně nezávadné
pohybové aktivity
- dobrá vytrvalostní
zdatnost
- symetrický svalový
rozvoj
- rovnováha práce -
odpočinek

VYTRVALOSTNÍ TRÉNINK

- probíhá v *aerobním* režimu
- zlepšuje celkovou kardiopulmonální zdatnost, probíhá spalování cukrů a tuků
- efektivní minimum = *40 min., 2x týdně, na 75 - 80 % tepového maxima* vzhledem k věku

Výpočet intenzity zátěže podle maximální tepové frekvence vzhledem k věku

$$x = \left\{ (220 - \text{věk}) : 100 \right\} \times 60 \dots$$

denní činnosti = maximálně 40%

nízká zátěž = 30-60% maxima

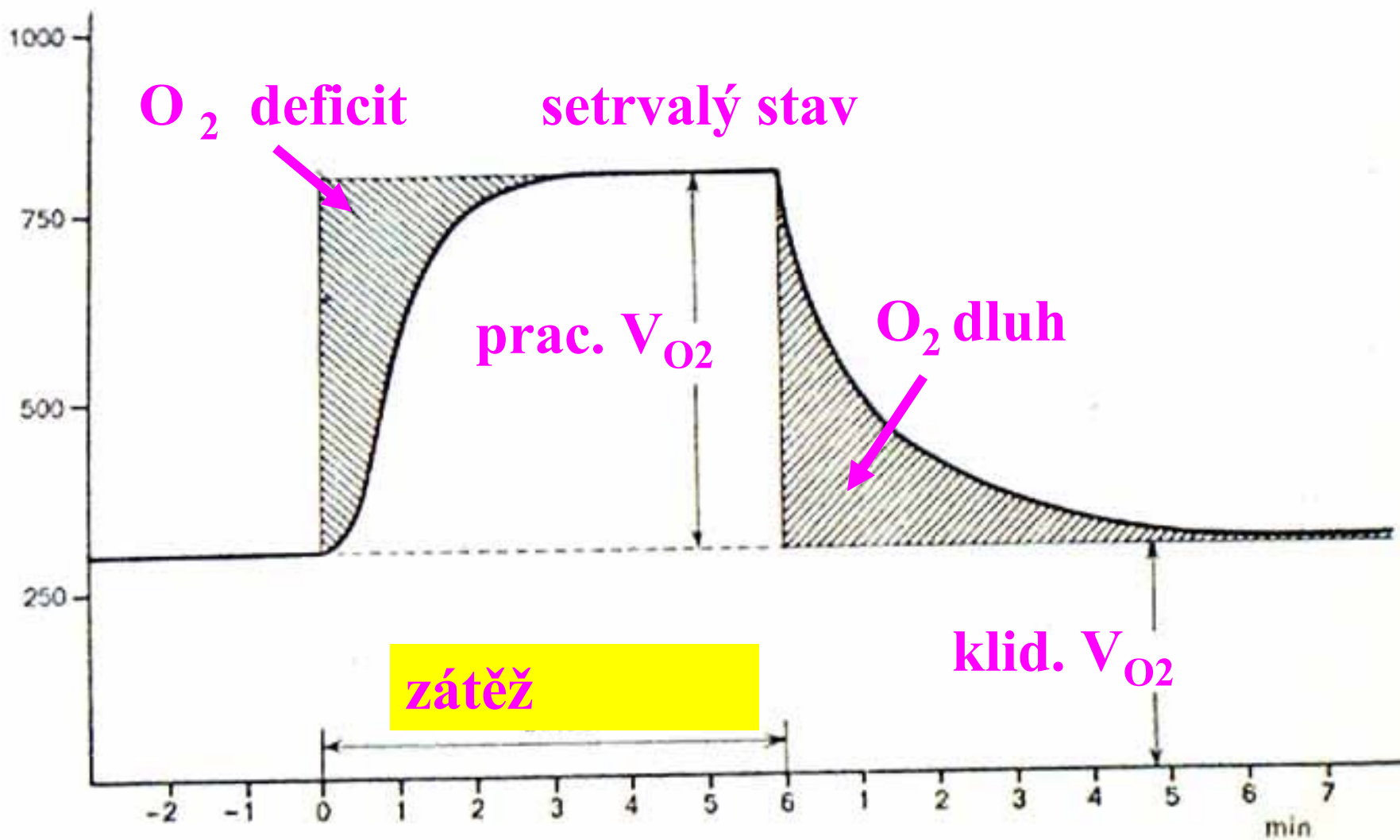
střední zátěž = 60-80% maxima

submaximální zátěž = 80-90%

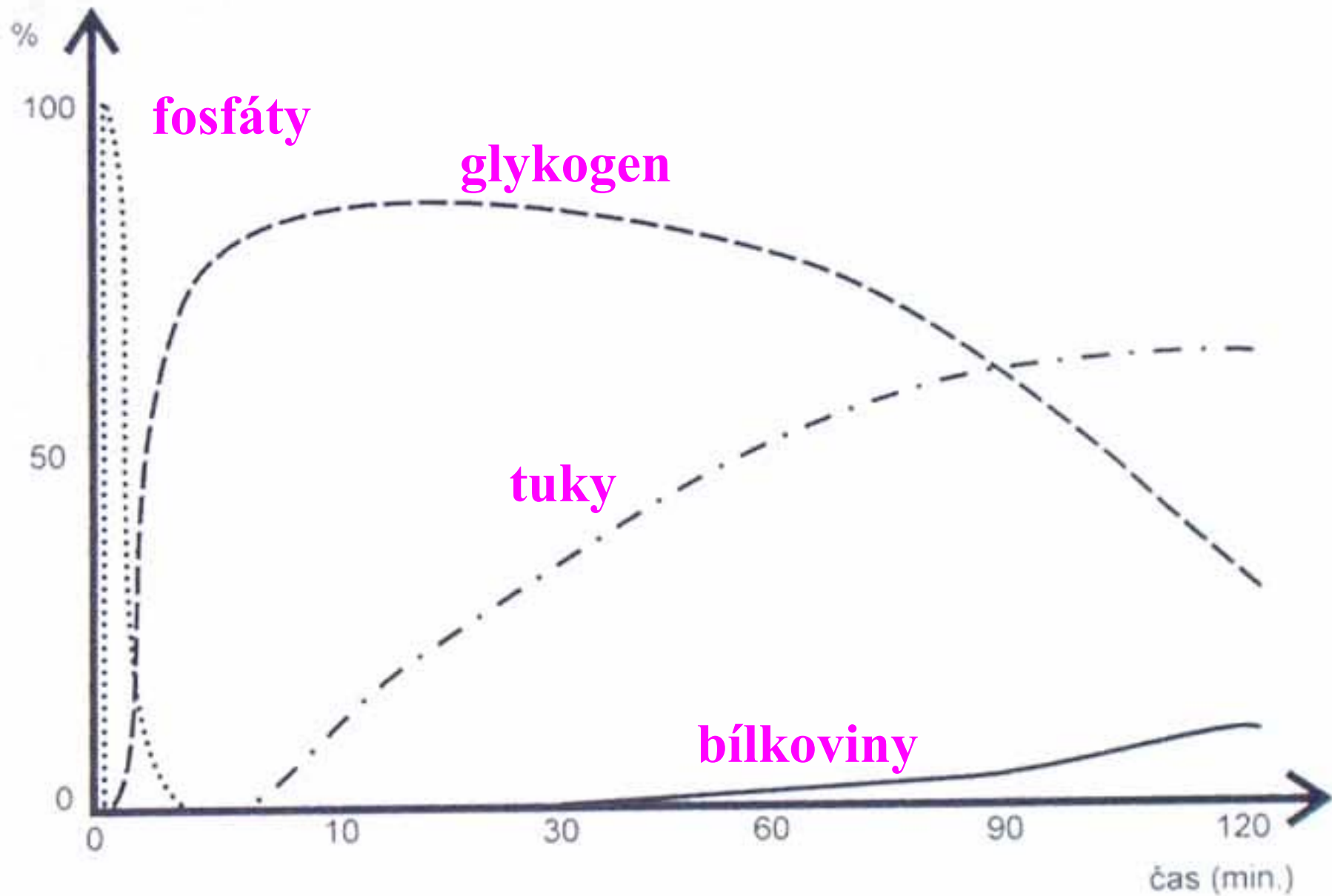
Fáze vytrvalostní zátěže

- **iniciální fáze** = 3 - 6 minut, anaerobní získávání energie = kyslíkový deficit
- **rovnovážný stav** = čistě aerobní fáze = až do 60% V_{O2max}
- **zotavení** po ukončení zátěže - návrat ke klidovým hodnotám

Zdroje energie pro sportovní výkon

- fosfagen - cca 20 - 30 kJ
- **cukry - cca 6000 - 7500 kJ**
= na 2 - 3hdiny intenzivní zátěže
- tuky - 170 - 200MJ -
téměř nevyčerpatelný
zdroj energie

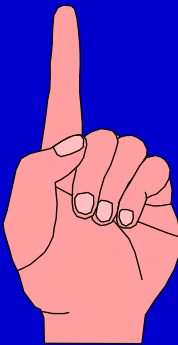
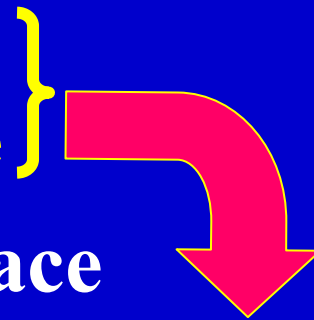

Délka a intenzita vytrvalostní zátěže

- 30 - 60% maxima - několik hodin **aerobně**
  - 70 - 80% maxima - 1 hod. - **aerobně**
    - 90% maxima - 15 - 20min. -**aerobně + anaerobně**
  - zásoba svalového glykogenu + schopnost využití depotního tuku
-
- trvání výkonu určité intenzity

Limitující faktory vytrvalostního výkonu

- minutový srdeční objem
- hladina hemoglobinu
- energetické zdroje
- dostatečná hydratace
- fungující termoregulace
- **stabilita vnitřního prostředí organismu !**

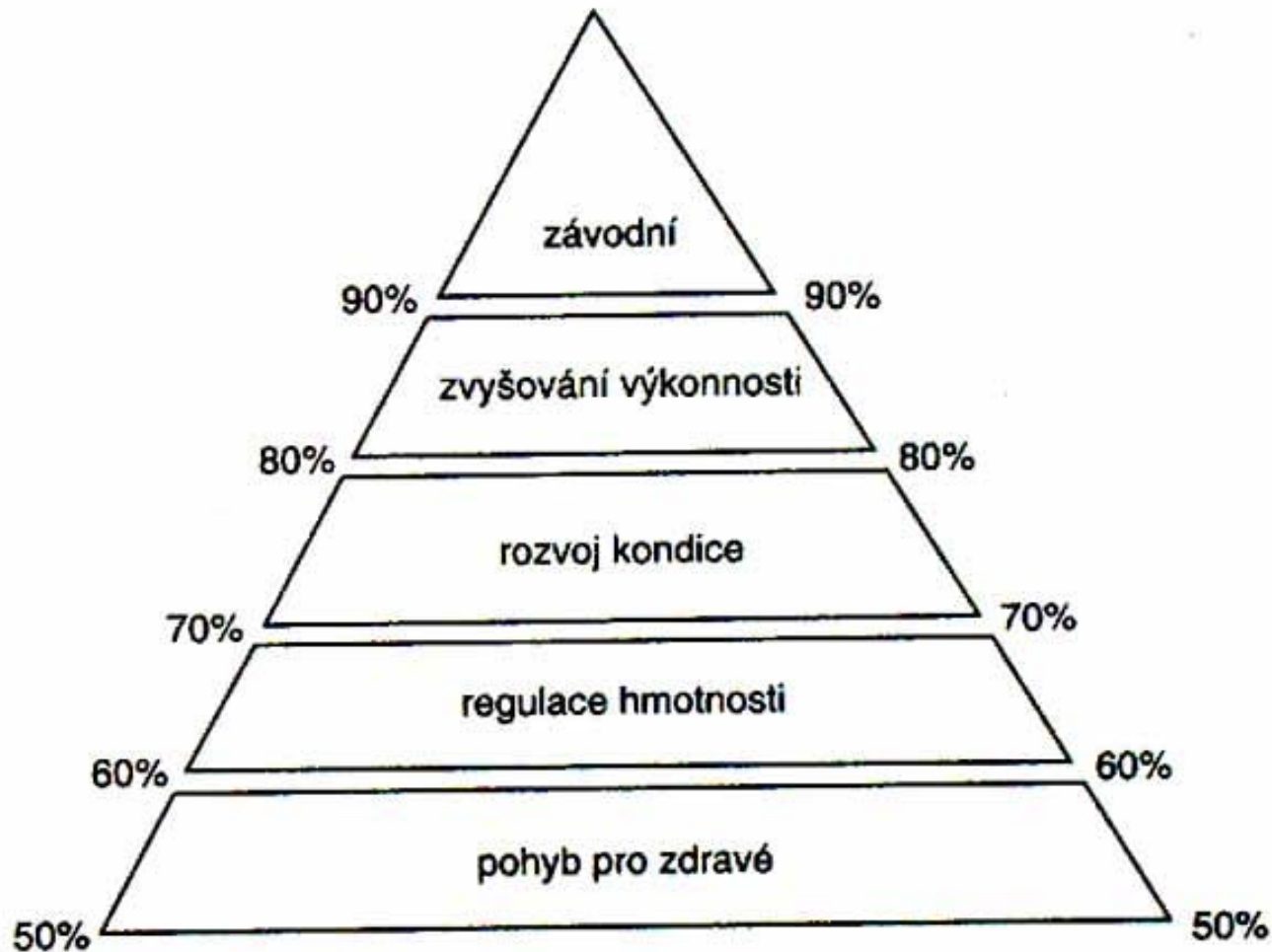
Pracovní pásma v procentech TFmax.

50 - 60% = pro zdraví, začátečníci ,obezity,
senioři

60 - 70%= regulace hmotnosti
(více spalovány tuky)

70 - 80% = rozvoj kondice = zlepšení práce
srdce a plic → zlepšení kapacity
transportního systému pro O₂ → zlepšení
aerobní vytrvalosti

PRACOVNÍ PÁSMO

ZAČÁTEČNÍCI

- 1. 2-3x týdně 40 min. na 50-60% TFmax.**
- 2. po 4 - 6 týdnech - 60 - 70% TFmax.,
postupně prodlužovat na 1 hodinu**
- 3. počátkem 4. měsíce zařazovat intenzitu
70 - 80% TFmax.**

Ukazatele zlepšení aerobní zdatnosti

- nižší klidová TF
- menší vzestup TF při stejné zátěži
- rychlejší návrat TF na klidovou hodnotu
- **po 30. roce věku nelze zvýšit aerobní zdatnost**

Vhodné aerobní aktivity

- rychlá chůze, nordic walking
- cyklistika, plavání (pokud je dobrá technika)
- bruslení, běžky....
- **běh po měkkém povrchu – jenom mladí jedinci bez nadváhy**
- indoorové aktivity: HEAT, indoor cycling, indoor rowing, erobik – různé styly ....

KONDIČNÍ POSILOVÁNÍ - VÝHODY

- obecná dostupnost
- minimální úrazovost
- není potřeba kolektiv
- zcela individuální volba zátěže
- bez omezení věkem
- zvládají i motoricky nenadaní jedinci

PŘÍČINY VZNIKU OBTÍŽÍ PŘI CVIČENÍ V POSILOVNĚ

- **nadměrná zátěž**
- **technické chyby při cvičení**
- **nerespektování zdravotních omezení cvičence**

NÁSLEDKY NESPRÁVNÉHO POSILOVÁNÍ

- **patologické motorické stereotypy**
- **svalové dysbalance**
- **entezopatie**
- **bolesti v zádech**

ZÁKLADNÍ ZÁSADY KONDIČNÍHO POSILOVÁNÍ

POSTUPNĚ

PŘIMĚŘENĚ

PRAVIDELNĚ

SPRÁVNÁ TECHNIKA CVIČENÍ

ZÁKLADNÍ ZÁSADY KONDIČNÍHO POSILOVÁNÍ

V POSILOVNĚ SE NEZÁVODÍ !!!

**KAŽDÝ CVIČÍ DLE SVÝCH
MOŽNOSTÍ A ZDRAVOTNÍHO
OMEZENÍ**

ZÁSADY SPRÁVNÉHO POSILOVÁNÍ

1. na každou procvičovanou svalovou skupinu cvičíme 2 - 3 různé cviky
2. na každém stanovišti cvičíme 3-6 sérií o příslušném počtu opakování
3. přestávky mezi jednotlivými sériemi nemají být příliš dlouhé, cca 1 minuta

ZÁSADY SPRÁVNÉHO POSILOVÁNÍ

**4. odcvičit 1 svalovou skupinu, pak
přejít na další (nepřebíhat)**

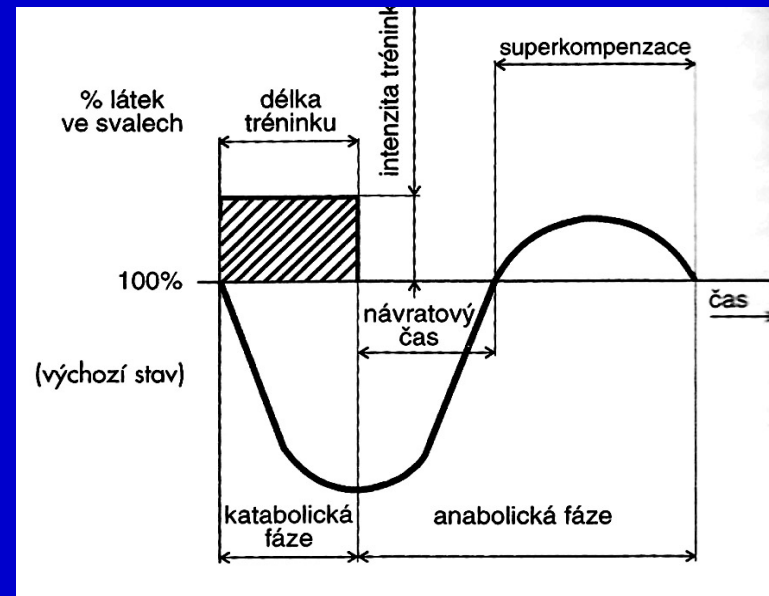
**5. cvičit plynule, důležitá je
i negativní fáze cviku**

6. pravidelně dýchat

7. zbytečně neztrácet čas klábosením

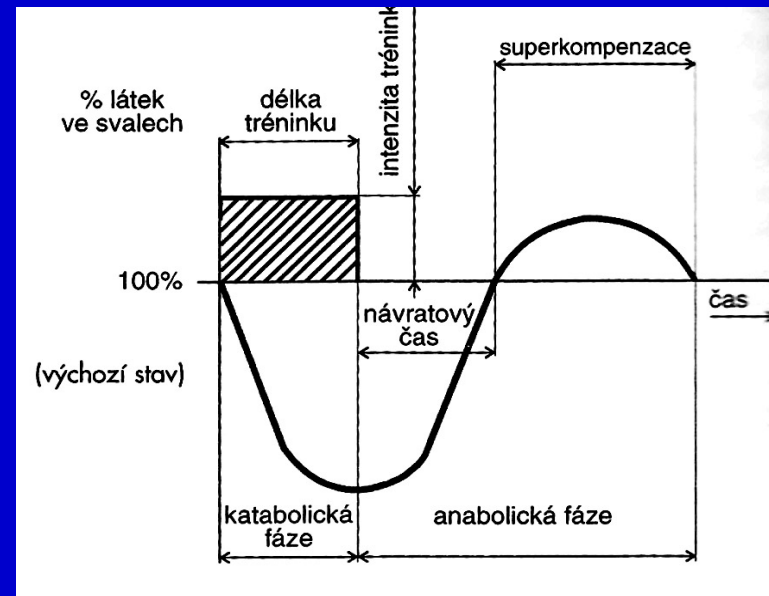
NÁVRATOVÝ ČAS

- silová zátěž =
spotřeba energie =
katabolická fáze
(štěpení svalového
glykogenu + ATP)
- odpočinek =
obnova
energetických
zdrojů = **návratový
čas**

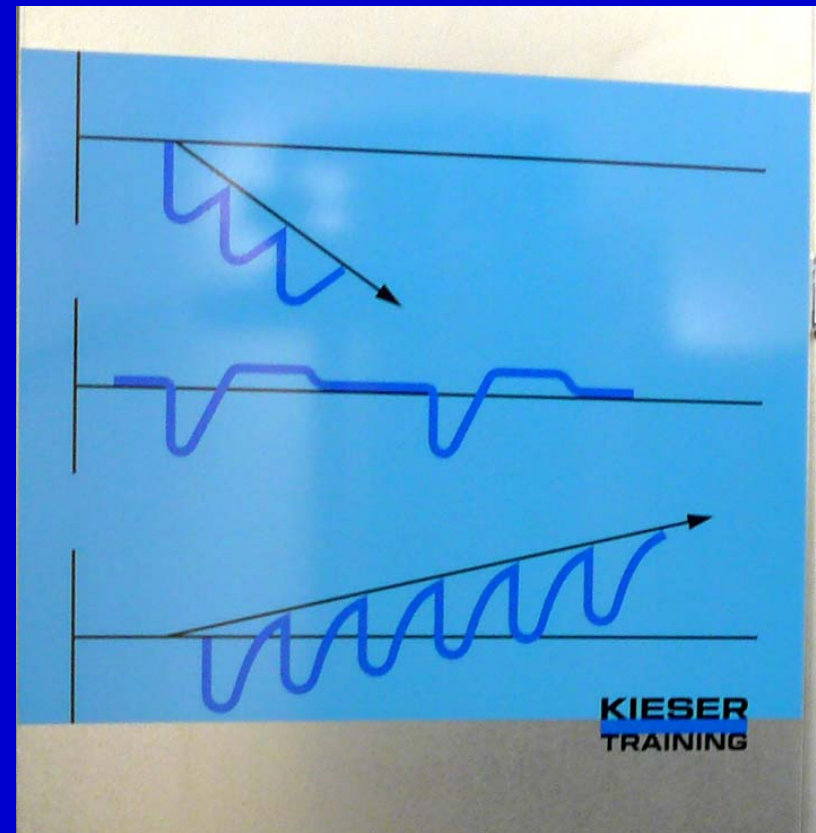
NÁVRATOVÝ ČAS - OVLIVNĚNÍ

- **zkrácení** – příjem sacharidů, minerálů po tréninku
- glycidové okno = do 2 hod. po zátěži
- **prodloužení** = extrémní zátěž, nedostatek odpočinku, alkohol...

FREKVENCE SILOVÉHO TRÉNINKU

- superkompenzace
- **optimální frekvence 1x za 48 hodin**

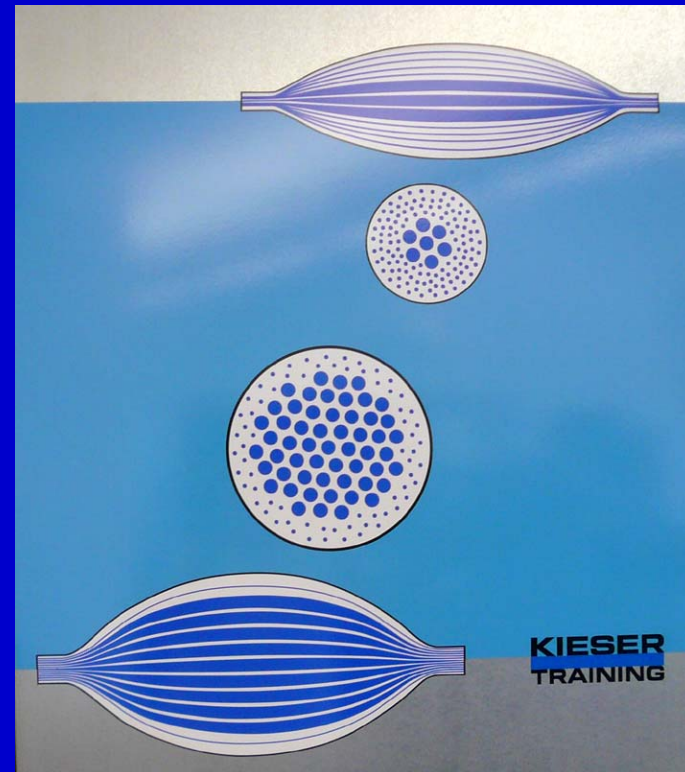

ZDRAVOTNÍ POSILOVÁNÍ

- **Kiesser Training – celkový svalový rozvoj**
- **David Back Clinic – pro vertebropaty**
  - **speciální konstrukce strojů**
  - **individuální nastavení**
  - **limitace rozsahu pohybu**

Kiesser Training koncept

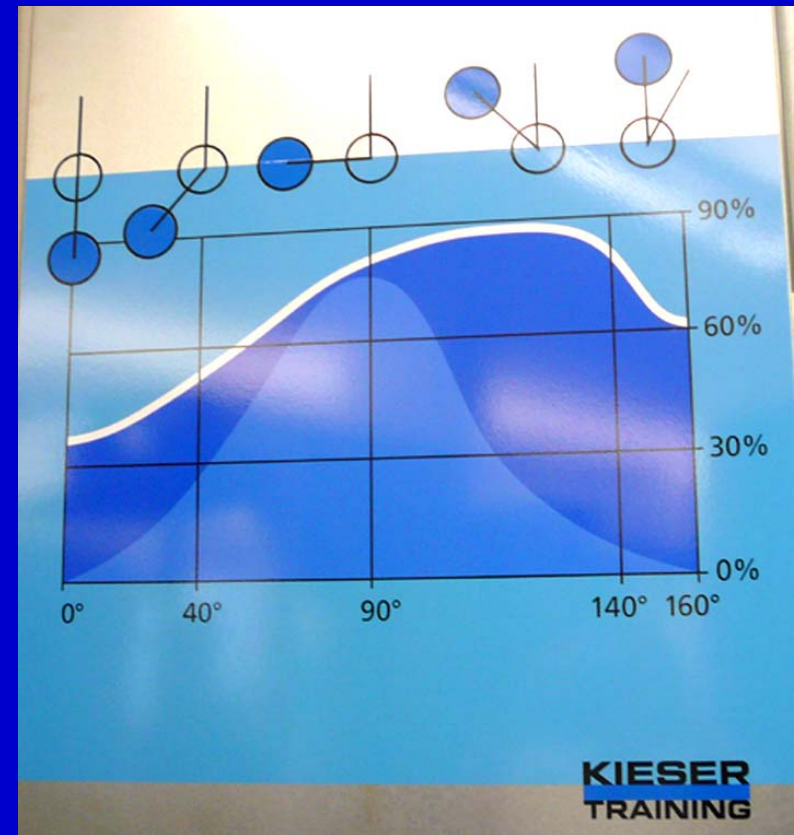
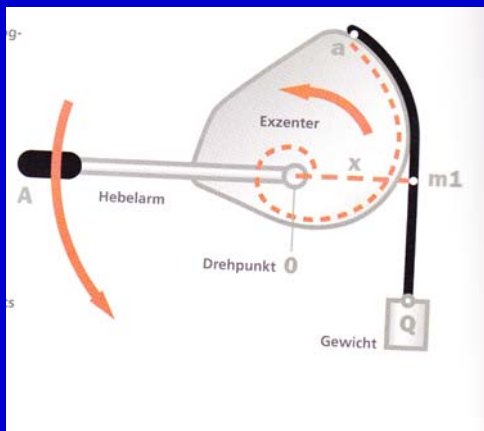
- tempo 4- 2- 4
- plný rozsah pohybu
- individuální nastavení
- cvičení **do lokálního vyčerpání**
- čas delší jak 90s – zvýšit zátěž o 5%
- princip rekrutace svalových vláken

Silová křivka

- každý sval má specifickou silovou křivku
- excentr umožňuje zátěž dle silové křivky

Kiesser Training koncept

- 3 různé způsoby tréninku (samostatný, s asistencí, terapeutický)
- Přesné a individuální tréninkové programy
- Pečlivý úvod do tréninku odbornými instruktory
- Pravidelná kontrola tréninkového úspěchu a kvality
- Cvičení celého těla
- Lékařská tréninková konzultace
- www.kiessertraining.cz

GENETICKÉ DISPOZICE

- **nepřekročíme svůj genetický stín !!!**
- somatotyp
- motorické předpoklady
- trénovatelnost

TYPY SILOVÉHO TRÉNINKU

objemový

vytrvalostní

rýsovací

OBJEMOVÝ TRÉNINK

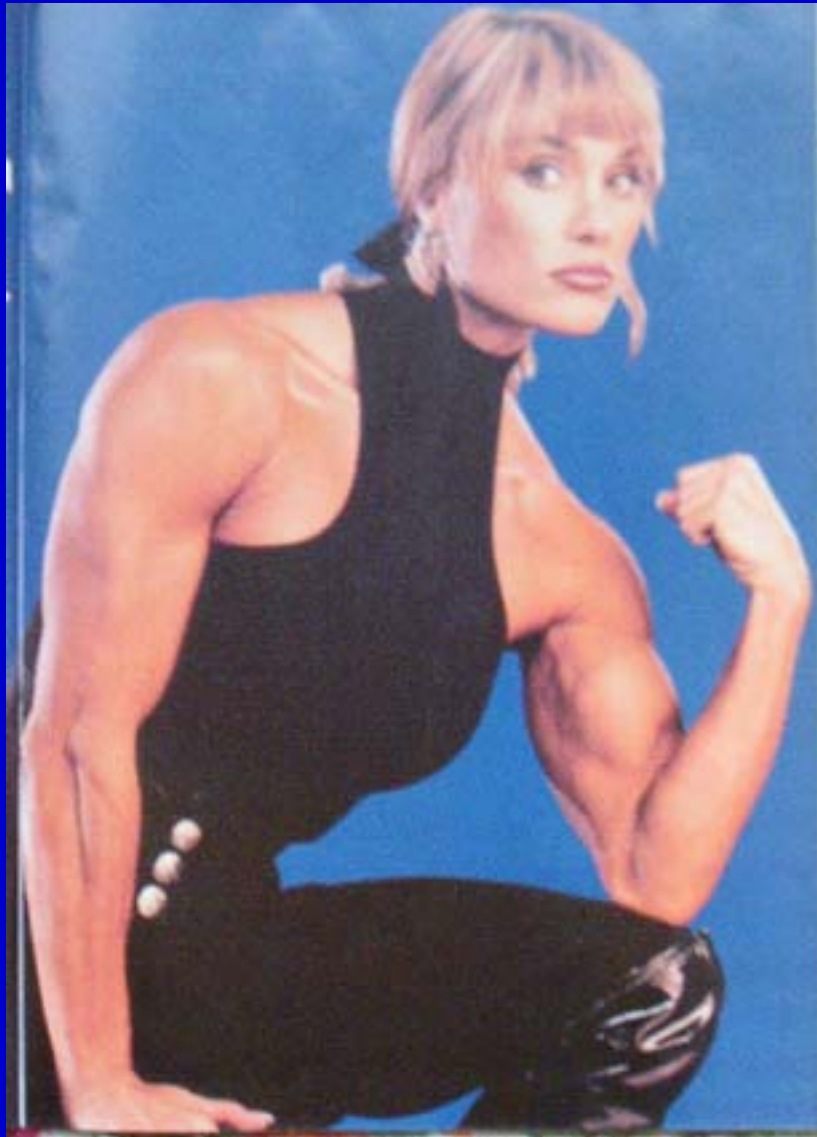
CÍL = nárůst síly a svalové hmoty

cvičení s dostatečně velkou zátěží

maximálně 10 opakování v 1 sérii

pokročilí cvičenci 6-8 opakování

VYTRVALOSTNÍ TRÉNINK

CÍL = zvýšení vytrvalosti

cvičení s menší zátěží, která umožní
vyšší počet opakování - 15 - 20 v jedné
sérii

RÝSOVACÍ TRÉNINK

CÍL = *vyrýsovanost* = minimalizace
podkožního tuku + udržení
svalového objemu

Speciální rýsovací dieta =
minimalizace tuků ve stravě, dostatek
glycidů před zátěží, dostatek bílkovin
k udržení svalové hmoty

Aerobní zátěž pro spalování tuků

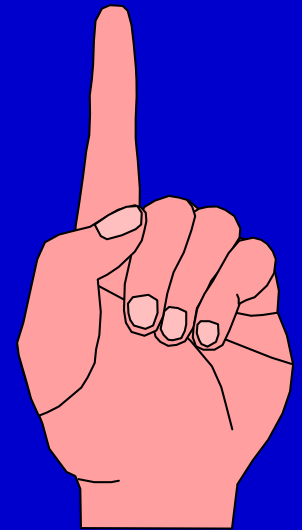
ZAKÁZANÉ CVIKY

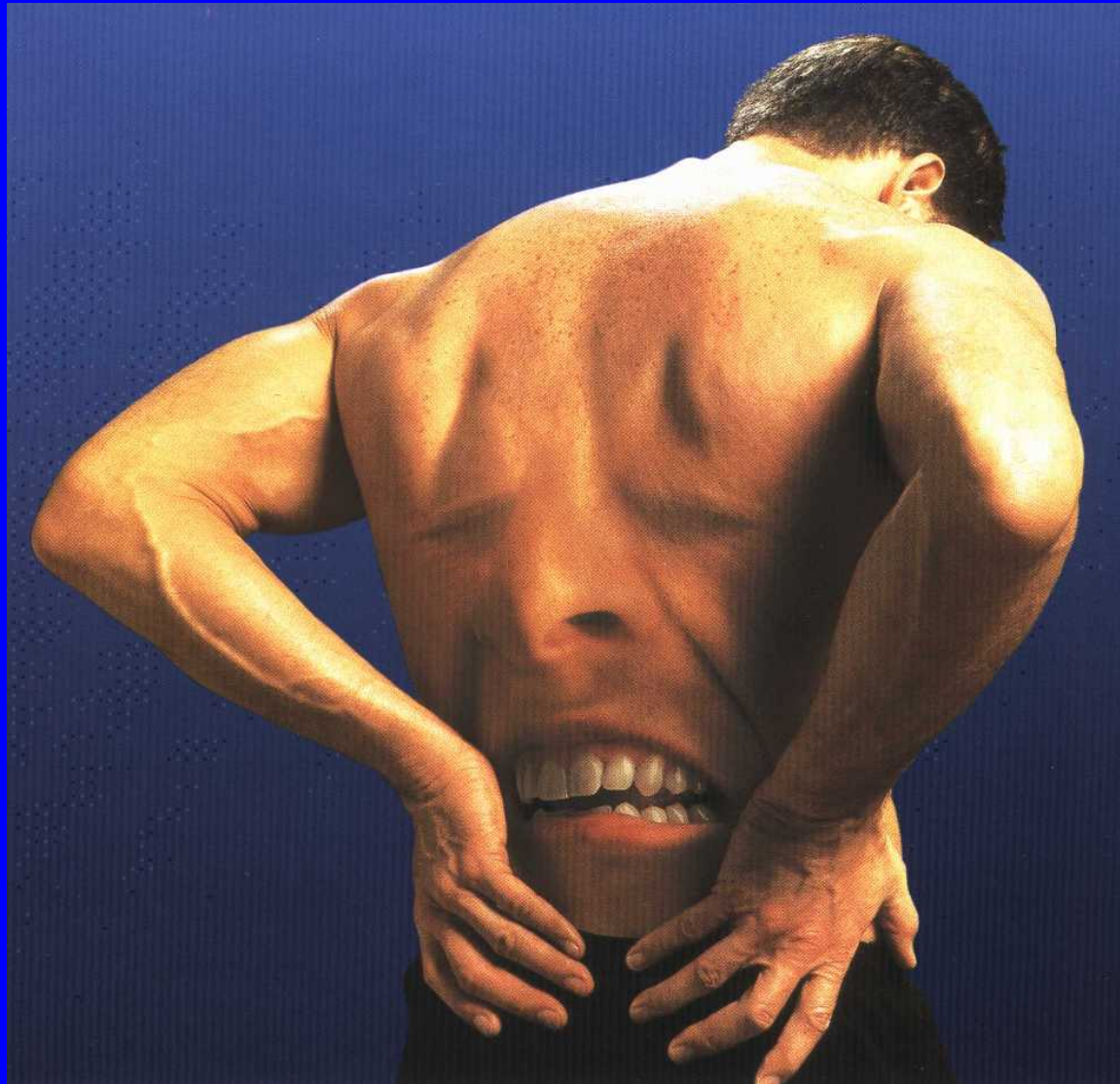
Kondičním cvičencům *zásadně* zakazujeme
vertikální zátěž páteře (těžké dřepy)

rotace páteře se zátěží

cvičení do lordózy

(nadměrná hyperextenze)

ZDRAVOTNÍ OMEZENÍ PŘI POSILOVÁNÍ

Hypertonici ,kardiaci, senioři

- malá zátěž, více opakování
- pravidelné dýchání, necvičit hlavou dolu

ZDRAVOTNÍ OMEZENÍ PŘI POSILOVÁNÍ

Děti do 15 let věku

Jedinou kontraindikací posilování
na přístrojích je u zdravých dětí malá
tělesná výška !!!

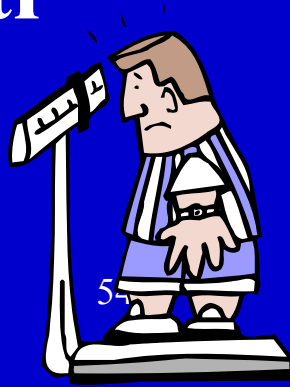
Zakázané cviky : těžký benčpres

obecně cvičení s nadměrnou zátěží,
vertikální zatěžování páteře

OBEZITY

celková změna způsobu života, úprava stravy !!!

- základní výživová doporučení
- posilování s malou zátěží + vyšším počtem opakování
- aerobní zátěž k redukci hmotnosti

VRCHOLOVÍ SPORTOVCI

Posilovna = nezbytná součást tréninku !

*Bez specificky připravené svalové hmoty
nelze podat špičkový výkon !*

Cílené posilování nejvíce zatížených
svalových skupin a současně
kompenzační posilování k odstranění
svalových dysbalancí

FUNKČNÍ TRÉNINK

- 3D pohyb
- **trénink síly i vytrvalosti, lze kombinovat**
- cílený trénink komplexních pohybů
- **zapojuje větší množství svalových skupin současně**
- **kromě svalů trénujeme také řídicí funkce CNS, senzomotorika...**
- **různá obtížnost**

KINESIS - Technogym

Sportcentrum Delfin
České Budějovice

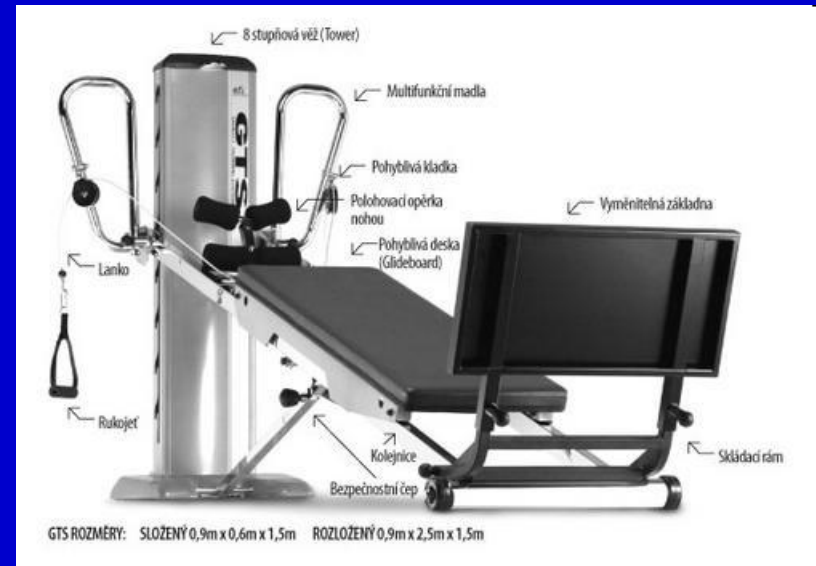
TRX- Total-body Resistance Exercises

- **závěsný systém**
- **cena cca 1.500,-**
- **vhodné jen pro zdravé sportovce**
- **podmínkou pro cvičení = kvalitní trupové svalstvo**

GRAVITY

- nakloněná rovina + systém kladek
- cena cca 60.000
- cvičení s hmotností vlastního těla

Centrum sportovních aktivit VUT

- indoorové aktivity
- nordic walking
- zdravotní cvičení
- fyzio-program :
    přednášky + cvičení, 500,-Kč/ semestr
- kurzy : cvičitel fitness, kondičního posilování....
- informace na

www.cesa.vutbr.cz

Literatura

- **Tlapák : Tvarování těla pro muže a ženy**
- **Delavier: Posilování – anatomický průvodce**
- **Dýrová, Lepková: Kardiofitness – vytrvalostní aktivity v každém věku**
- **Vysušilová: Cvičení s gumovými pásy**
- **Muchová, Tománková: Cvičení na balanční plošině**